

ХРИСТІЯНСЬКИЙ ГОЛОС

УКРАЇНСЬКА ЦЕРКОВНА ГАЗЕТА • UKRAINISCHE KIRCHENZEITUNG

РІК ВИДАННЯ • JAHRGANG 67

ЖОВТЕНЬ • OKTOBER 2015 • Nr. 19 (2927)

ЦІНА • PREIS • 1,50 EURO

«Величаємо тя, Пресвята Діво, Мати Христа Бога нашого, і славимо всеславний покров твій» (Величання з XVI віку). Поміж Богородичними празниками нашого церковного року на особливу увагу заслуговує празник Покрову Пресвятої Богородиці. Культ Божої Матері як Покровительки нашого народу тягнеться золотою ниткою від княжих часів аж до сьогодні. Секрет того постійного, улюбленого й ревного культу Богоматері як Покровительки, лежить мабуть в тому, що тут ідеться не про земне і людське, але небесне й могутнє заступництво. А такого заступництва й опіки хоче кожна людина, родина й народ.

Від самого початку існування нашої держави ми постійно мали великих і сильних ворогів. Тож нічого дивного, що наш народ шукав такої допомоги й опіки, проти якої не може встояти жодна людська сила, а тією поміччю був якраз покров Пречистої Діви Марії. Тому празник Покрову завжди був і є для нашого народу днем великого вияву любові і вдячності до Пресвятої Богородиці.

ВСТАНОВЛЕННЯ ПРАЗНИКА

Головний мотив, який причинився до встановлення цього празника, це видіння святого Андрія Юродивого. Царгород, столицю Візантії, облягали араби. Ціле місто й народ перебували у великій тривозі. У храмі Пресвятої Богородиці на Влахернах, де зберігалася її риза, правиться всеночне. Молячись, народ

ПРАЗНИК ПОКРОВУ БОГОРОДИЦІ

Покрова, середина XVIII ст., Полтавщина

переповнив церкву. Між народом ревно моляться про охорону міста святий Андрій Юродивий зі своїм учнем Епіфанієм. Відправа закінчується. Святий Андрій бачить, як від царських дверей – так звалися у греків головні вхідні двері церкви – йде світлом осяяна Пресвята Богородиця у супроводі святого Йоана Хрестителя і святого Йоана Богослова та при співі великого хору святих. Божа Мати підходить до престолу, вклякає, довго моляться і заливається сльозами. Відтак встає, здимає зі своєї голови прясну хустку-покров-омофор, по-грецьки мафоріон, і широко простирає її над народом у церкві. Видіння зникає. Святий Андрій та Епіфаній, які бачили це видіння, зрозуміли, що Пресвята Богомати прийшла, щоб врятувати місто. Звістка про чудо блискавкою розноситься по всьому місті. Вороги відступають. Місто врятоване.

Від тієї хустки-покрова і празник дістав свою назву. Покров-омофор став символом опіки і заступництва Пречистої Діви Марії. Ким був святий Андрій Юродивий? Назагал історики вважають, що він за походженням був скитом-слов'янином з південних земель нинішньої України. Разом з іншими невільниками опинився в Царгороді в одного багатого пана. Тут пізнав і полюбив християнську віру. Роздумуючи над словами святого апостола Павла: «Ми нерозумні Христа ради, ви ж у Христі розумні» (1 Кор. 4, 10), – він почав поводитися як нерозумний-юродивий, звідси і його прізвисько. Діставши від пана свободу, він багато часу проводив у молитві й читанні святих книг.

Продовження на 2 стор. ►

ТЕКТОНІЧНИЙ ЗСУВ У ВІДНОСИНАХ УКРАЇНИ З НАТО

«Ідеться про зміни в структурі європейської безпеки. Україна стає центром інтересів, можна сказати, отримує роль важливого гравця в системі європейської безпеки», – каже він. Костюченко називає участь генсекретаря НАТО в засіданні Ради Національної Безпеки і Оборони України (РНБО) безпрецедентною подією. «Це свідчить про те, що безпека України вже є важливим фактором у структурі конти-

нентальної безпеки, і НАТО докладатиме зусиль для підтримки свого безпекового простору, який включатиме також і Україну. По-друге, було заявлено, що дії Росії на Донбасі є основним чинником військово-політичної дестабілізації, тобто було визначено напрями і джерела основних загроз.»

ПРО ЧЛЕНСТВО ПОКИ НЕ ІДЕТЬСЯ

На засіданні РНБО генераль-

Експерт з питань безпеки Юрій Костюченко вважає, що нещодавній візит генерального секретаря НАТО Єнса Столтенберга до Києва засвідчив «тектонічний зсув» у відносинах України з Північноатлантичним Альянсом.

Секретар РНБО О. Турчинов і генеральний секретар НАТО Йенс Столтенберг 23 вересня підписали Дорожню Карту Програми Партнерства зі Стратегічних Комунікацій між Україною та НАТО

ний секретар НАТО заявив про «політичну і практичну підтримку», яку Альянс продовжує надавати Україні. Минулого року Україна й НАТО домовилися про 5 тратових фондів, які акумулюватимуть кошти на підтримку і реформування української армії. Серед напрямків роботи цих фондів – реформування систем логістики і стандартизації Збройних Сил України, модернізація систем зв'язку й автоматизації української армії, а також перепідготовка українських військово-

службовців. Крім того, НАТО продовжить допомагати Генеральному Штабу і Міністерству Оборони за участі радників альянсу. Нещодавно видання Times писало, що через повідомлення про ймовірність скоєння сепаратистами радіоактивної атаки, в Україну прибули експерти НАТО з ядерної і хімічної зброї.

Говорячи про перспективу членства в альянсі, і президент України, і прем'єр-

міністр напередодні визнали, що про остаточну інтеграцію в близькому майбутньому говорити зарано – попри безпрецедентну підтримку ідеї членства українцями, яка, за словами Порошенка, перевищила 60 відсотків. Юрій Костюченко, однак, каже, що ефективна й глибока співпраця з НАТО можлива й без членства в цій організації. «Це може бути навчання військовослужбовців, уніфікація систем озброєння, систем зв'язку, командні практики. Ми маємо рухатися до однакових методик управління військами.»

Олена Ремовська, Радіо Свобода

Продовжуємо цю тему на стор. 3

На сторінці 7 публікуємо надзвичайно цікавий текст про проблему біженців, текст Максима Муляра також про те, чи Європу справді об'єднує спільність цінностей

ПРАЗНИК ПОКРОВУ БОГОРОДИЦІ

▼ Продовження. Початок на 1 стор.

Коли жив святий Андрій і коли було чудо покрови? На це питання важко дати чітку відповідь. Думки істориків розділилися. Одні кажуть, що святий Андрій жив за панування цесаря Льва I Великого (457–474), тобто у V ст., більшість пересуває роки його життя на часи цесаря Льва VI Мудрого (886–911), тобто на початок X ст. Свято Покрову у греків було місцевим празником і після падіння Царгорода в 1453 р. його перестали святкувати. Не знати також, чому якраз 14 жовтня стало днем празника. Можливо, що того дня святий Андрій мав видіння, а можливо тому, як дехто думає, що того дня Східна Церква відзначає пам'ять святого Романа Сладкопівця, який склав багато гимнів у честь Пречистої Діви Марії.

ПРАЗНИК ПОКРОВУ
В УКРАЇНІ

Східна Церква у своїх богослужбах залюбки підкреслює три найбільші привілеї Пресвятої Богородиці: її богоматеринство, її вседівництво і її заступництво за нас перед Богом. І якраз

цей третій привілей Божої Матері найбільше припав до серця нашому народові. Наші князі, королі, військо, козаки й гетьмани радо вибирають Пречисту Діву Марію за свою покровительку й опікунку. Князь Ярослав Мудрий у 1036 році розбиває печенігів і з вдячності до Бога і Його Пресвятої Матері будує в Києві собор святої Софії і храм Благовіщення на Золотих Воротах. 1037 року в церкві Благовіщення він віддає увесь народ під опіку Божої Матері. І так, з волі нашого монарха, Пресвята Богородиця стає офіційною Заступницею, Покровителькою і Царицею нашого народу. До неї в тяжкі хвилини звертаються наші князі і військо.

Князь Володимир Мономах у своїх споминах каже, що перемогу над половцями завдячує Богові і Пречистій Діви Марії. Він навіть укладає окрему молитву в її честь. Наші князі і їхнє військо, йдучи в похід проти половців у 1103 р., складають обіти Богові і Пречистій Діви Марії і вщент розбивають половців. Князь Ігор Святос-

лавич, герой епосу «Слово о полку Ігоревім», після втечі з неволі, йде з поклоном до чудотворної ікони Божої Матері Пирогощі, щоб подякувати їй за допомогу і рятунок. Галицький король Данило після успішного походу на Чехію, поспішає з подякою до ікони Пречистої Діви Марії в Холмі та складає до її стіп багаті дари. Деякі наші князі на своїх печатках використовують іконки Божої Матері або молитви до неї. В Україні знайдено дуже старовинні золоті, бронзові й мідні нашійні іконки, які по-грецьки називають енкалпіями. Один з таких енкалпіїв має грецький напис: «Богородице, будь моїм покровом і охороною, амінь». Наші славні запорожці на Січі збудували церкву в честь Покрову Пресвятої Богородиці з іконою її покрову. На іконі понад Пречистою був надпис: «Ізбавлю і покрию люди моя...», а від запорожців, що під іконою, простягнена лента вгору до Божої Матері з написом: «Молим, покрій нас честним Твоїм покровом і ізбави нас от всякого зла». Вибираючись в похід на ворога, козаки вислуховували молебень до своєї Покровительки і ревно співали «Под твою милость». Вернувшись

щасливо з походу, поспішали до неї зі щирою подякою. В їхній бойовій пісні «Нумо, хлопці, до зброї» є такі слова: «Нам поможе святий Юрце й Пречиста Мати турка звоювати». Геройська Українська Повстанська Армія 1947 року проголосила празник Покрову своїм офіційним святом.

За прикладом своїх провідників й увесь наш народ плекав глибоку набожність до Пресвятої Богоматері як своєї Опікунки, Покровительки і Заступниці. Він завжди з великим довір'ям звертався до неї і благав її допомоги чи то в справах особистих, чи родинних, чи в часи всенародного лихоліття. Її свята ікона знаходиться в кожній українській хаті. Історія нашого народу записала багато чудесних випадків допомоги Божої Матері, передусім під час нападу ворогів на нашу землю. Хто не знає про чудесну охорону Почаївського Монастиря в липні 1675 року від турків! Цю подію увіковічила пісня в честь Божої Матері «Ой, зійшла зоря вечерова, над Почаєвом стала».

Почитання Пресвятої Богородиці в українському народі, як Заступниці і Покровительки, найкраще з'ясовує сільська хроніка Старого

Яжова в Галичині. Згадуючи про страшні татарські напади і небесну опіку Пречистої Діви Марії, у хроніці написано: «Нарід перестрашений і збідований втік до своєї церковці, падав на коліна перед іконою Божої Матінки, молився гаряче й ніколи не був позбавлений її опіки».

ДУХ БОГОСЛУЖЕННЯ
ПРАЗНИКА

Богослуження цього празника віддзеркалюють глибоку і давню віру Східної Церкви й нашого народу в заступництво й опіку Пресвятої Богоматері. На стихирах малої вечірні Церква закликає всіх вірних святкувати празник Покрову. У стихирах вечірні й утрени, у тропарі й каноні свята Церква виливає і оспівує свою дитинну любов, беззастережне довір'я в її могутню опіку і швидку допомогу, її значення в нашому спасенні та превелике материнське милосердя.

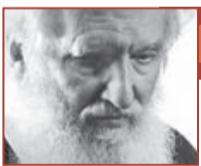
Так, ми сильно віримо, що гаряча набожність нашого народу до Пресвятої Богородиці, як своєї Покровительки й Заступниці, є найкращою запорукою, що вона ніколи не опустить нашого народу і заступиться за нього перед своїм Сином.

о. Юліян Катрій, ЧСВВ,
«Пізнай свій обряд»

З Катехизму УГКЦ

Очолує лик святих Пресвята Богородиця – «чесніша від херувимів і незрівнянно славніша від серафимів». Разом із нею Церква почитає Христових апостолів, евангелістів і проповідників – благовісників Євангелія. Церква почитає старозавітних праведників, патріархів і пророків, а також світ невидимий: ангелів і архангелів, тому що освячуюча дія Святого Духа охоплює всю історію спасіння. (320)

Рік Митрополита Андрія Шептицького

РІДНА ХАТА

На ніщо не здається одиницям і цілому народові заможність, просвіта та патріотизм, коли не буде в ньому ладу. І так, як той, що хоче збудувати собі хату, кладе насамперед підвалину, бо від тієї підвалини залежить, чи хата буде сильна, чи зараз розвалиться, так само і той, що дбає про суспільний лад, мусить насамперед подбати про родину.

Слабою буде хата, збудована зі спорохнятих стовпів і дилів, – так само й слаба та нещасна така суспільність, що зложена з нещасливих родин! Тому даремним було б зусилля хотіти запевнити народові добробут, силу й щастя, а не подбати насамперед про те, що є першою умовиною щастя й сили кожного зокрема, кожного організму, з якого складається загальний суспільний організм. Отже, щоби запевнити йому будучність, треба перш усього подбати про те, від чого починається лад цілої суспільності.

Треба скоріше подумати про ту інституцію, яка є основою дочасного щастя кожної одиниці, ніж про всі соймові чи парламентарні справи. Треба передусім вишукати й найти для кожного такий ґрунт, на якому міг би він почуватися свободним і щасливим; на якому міг би рости в силу та свободно розвиватися; на якому міг би заспокоїти потреби свого розуму й серця, тіла й душі. А тією основою людського життя є саме родина.

З пастирського послання митрополита Андрія до вірних «Перше слово Пастиря», 1899 р.

МОЛИТВА
МИТРОПОЛИТА АНДРЕЯ
ЗА УКРАЇНСЬКИЙ НАРОД

Всемогутній Боже і Царю всесвіту,
Спасителю наш, Ісусе Христе, Ти любиш
увесь людський рід і Твоїм Божим
Провидінням опікуєшся кожним народом
зосібна! Поглянь милосердно й на наш
український народ, що з повною надією
припадає до Тебе, як до свого найліпшого
Отця і премудрого Царя. Ми діти
українського народу, покійно послужні
Твоїй святій волі, любимо всі народи,
що Ти їх відкупив Своєю Святою Кров'ю
на Хресті, а передусім любимо щиро
християнською любов'ю наш український
народ. Тим то з любови до того народу,
а радше з любови до Тебе благаємо:
Прости нашому народові всі провини,
поправ усі його злі нахили, а скріпи добрі
нахили; змилосердися над ним у всіх
його потребах. Борони його перед усякою
кривдою й несправедливістю з боку
ворогів. Зсилай безнастанно на нього
Твоє щедре благословення. (А.Ф.)

НОВА ДОКТРИНА УКРАЇНИ

Нова військова доктрина України, яку у вересні увів в дію президент Петро Порошенко, визначить розвиток сектору безпеки на десятиліття вперед. Це найбільш значимий документ в країні після Конституції. Він буде в основі всіх рішень, що стосуються сфери державної безпеки. Він складається з 69 пунктів, кожен з яких дає прогнози на всі сфери життя держави, внутрішньої і зовнішньої політики, а також визначає шляхи вирішення всіх виникаючих загроз, визначає систему необхідних дій на всіх рівнях оборони країни.

Значна частина положень присвячена НАТО. До 2020 року ми повинні повністю стати на рейки Альянсу, щоб подати заявку на членство. Документи, підходи, логістика, тренування, управління. Одним словом – копія НАТО, але з нюансами гібридної війни з Росією. До речі, залишаємо за собою право гнобити росіян всіма доступними інструментами і методами.

Ось ключові положення документа, об'єднавши їх в 7 тез.

- 1. Загрози з боку Росії.** Спеціальні операції і провокації, інсценування штучного сепаратизму, зростаюче число військ і модернізація армії, дестабілізуюча політика Москви щодо України, Євросоюзу та НАТО, відмова РФ від міжнародних зобов'язань і договорів, посилення шпигунства проти України, хакерські атаки, погрози в економіці, енергетиці, інформаційному полі. В цілому РФ для державності України – єдина і головна військова загроза як країна-окупант Криму і частини Донбасу. Також серед загроз – постійне втручання Росії у внутрішні справи України, головним чином, з метою не допустити інтеграції України в ЄС і НАТО.
- 2. Сценарії Москви.** Загрози військової безпеки України можуть бути реалізовані за наступними сценаріями: повномасштабна збройна агресія РФ з проведенням сухопутних, повітряно-космічних, морських операцій; спецоперації, в тому числі, під виглядом «миротворчих сил» без мандата Ради Безпеки ООН; блокада морських портів, узбережжя або повітряного простору України; збройний конфлікт всередині країни, інспірований Москвою; збройний конфлікт на кордоні; теракти і диверсії; викрадення і замовні вбивства державних і громадських діячів, іноземних дипломатів (з метою провокації війни чи міжнародних ускладнень).
- 3. Можливі наслідки.** Доктрина містить перелік можливих наслідків для України від тих чи інших погроз у разі їх реалізації. Сценарії різні – від часткової втрати контролю над окремими територіями до повної втрати державності (власне мета доктрини – ясно бачити і називати ці погрози, і вживати заходів для того, щоб найгірші сценарії ніколи не були реалізовані).
- 4. Союзники України.** У доктрині наголошується, що Україна може розраховувати насамперед на власні сили. Серед партнерів і союзників: США, країни НАТО та Європейського Союзу. Інтеграція в Євросоюз і Північноатлантичний

Альянс – головні зовнішньополітичні цілі України, відповідно до доктрини. До 2020 року Україна має повністю відповідати критеріям НАТО. У доктрині Україна прямо бере на себе зобов'язання вести бойові дії відповідно до стандартів НАТО. В цілому, темі НАТО в тій чи іншій формі відведено близько 20 пунктів доктрини. Основа безпеки України – посилення державних інститутів у цій сфері: спецслужби, армія, розвідка і контррозвідка, контрпропаганда, розвиток військово-промислового комплексу і профільних навчальних центрів та інститутів. Крім того, кооперація з союзниками у розвитку військових технологій – ще одна важлива складова доктрини.

- 5. Основні завдання.** Відбиття нападу Росії; відновлення територіальної цілісності, звільнення Криму; армія за стандартами НАТО; ВПК за стандартами НАТО; управління армією і персоналом за стандартами НАТО; сили спеціальних операцій за стандартами НАТО; єдина система оборонної логістики за стандартами НАТО; єдина система підготовки персоналу за стандартами НАТО; створення єдиної розвідувальної системи, яка буде працювати в наближеному до реального часу режимі; збереження змішаного типу набору військ: контракт і призов; активна участь у міжнародній безпеці в миротворчих місіях; радикальне посилення якості забезпечення армії та управління нею.
- 6. Нововведення.** Україна залишає за собою право будь-якими способами боротися з ворогом, включаючи нанесення ударів противнику на його території; Україна допускає проведення спеціальних операцій на території ворога; Україна залишає за собою право застосування сили – проти Росії як агресора і окупанта – з метою відновлення територіальної цілісності; головний ситуаційний центр України стане матеріально-технічною базою для управління сектором безпеки і оборони країни.
- 7. Уразливості.** Випливають з переліку основних завдань: необхідне відновлення розвитку економіки, боротьба з корупцією, розвиток політичного простору всередині України, демократії та свобод, зміцнення інститутів влади, удосконалення армії (територіальної оборони в тому числі), посилення і поліпшення можливостей України з відбиття агресії з боку Москви в інформаційній, економічній, політичній сферах і так далі.

Петро Шуклін, ЛІГАБізнесІнформ

УКРАЇНА ВВОДИТЬ САНКЦІЇ

Уряд України прийняв рішення про заборону з 25 жовтня польотів російських авіакомпаній до України. Кабмін також заборонив транзитні польоти російських авіакомпаній через територію України, «якщо вони містять товари військового призначення, подвійного призначення або російську військову живу силу», що на практиці може означати посилення блокади контрольованої Москвою Придністровської Молдавської Республіки. Самопроголошена 1991 р. ПМР займає майже всю молдовську частину лівого берега Дністра, а також кілька населених пунктів на правому березі річки. На північному сході межує з Україною, на південному заході – з Молдовою. Росія постачає туди зокрема зброю, пальне та вояків. («Українська Правда», А.Ф.)

УКРАЇНЦІ І НАТО

Вступ до НАТО підтримує 64% українців. Натомість 28,5% проголосували би проти. Найбільш скептичним щодо НАТО регіоном є схід України, втім і там євроатлантичний курс підтримує 34%. («Збруч»)

ПЕРШИЙ В АМЕРИЦІ

патріарх УПЦ КП Філарет. Гроші на монумент зібрала українська діаспора. (КІРІОС)

20 вересня відбулось урочисте відкриття та освячення пам'ятника «Небесної Сотні та Героям України», який розташований поряд з українською православною церквою Святого Андрія, Блумінгдейл, штат Іллінойс. Церемонію освячення проводив

ВИРОК РОСІЙСЬКОМУ МАЙОРУ

Дзержинський районний суд Донецької області засудив на 14 років тюрми затриманого на Донбасі майора збройних сил Росії Владіміра Старкова. (А.Ф.)

ПОСАДА ДЖЕМІЛЄВУ

Уповноваженого президента України у справах кримсько-татарського народу Мустафу Джемілеву призначено головою Національної Ради з Питань Антикорупційної Політики. Всього до складу Нацради разом з Джемілевим входить 21 особа. (5.ua)

АМЕРИКАНСЬКА БАЗА В ПОЛЬЩІ

Будівництво військової бази в селищі Редзіково почнеться в 2016 році, а в 2018 році там будуть розміщені мобільні батареї з ракетами середньої дальності SM-3, а також радар радіонаведення. Угода про розміщення ракет була підписана між Польщею і НАТО в 2010 році з метою захистити країни Північноатлантичного Альянсу від потенційної загрози балістичного удару. Раніше Пентагон підтвердив плани розміщення важкого озброєння на території семи країн ЄС: Естонії, Латвії, Литви, Польщі, Болгарії, Румунії та Німеччини. (УНІАН)

ЧОТИРИ ШВИДКІ З КАНАДИ

Діаспора у Канаді відправила в Україну чотири машини швидкої допомоги для військових лікарень. Вартість автомобілів – близько сто тисяч доларів. Вони не нові, але у гарному стані, оснащені усім необхідним медичним обладнанням та ліками. Швидкі отримують медзаклади у Харкові, Дніпропетровську та Вінниці. Благодійники розповіли, що гроші зібрані швидко – надихнула хоробрість українських вояків. «Ви надихаєте нас своєю мужністю, єдністю, патріотизмом. Ваша нація впевнила весь світ, що Україна достойна своєї свободи», – сказала представник комітету «Євромайдан Канада» Катерина Велінга. (VIDIA)

Українці в Швеції

ПОТРІБЕН МИР – ТОБІ Й МЕНІ І ВСІМ НА СВІТІ ДІТЯМ!

Метушня в коридорі, в кімнаті для навчання, розгублені оченята діток, що вперше прийшли на українські заняття, порив емоцій і шалене бажання чим швидше розповісти про минуле літо у давно знайомих діток, радість батьків, вітання вчителів.

Цьогорічне перше вересня в Україні відкрило уроком миру. Не стали винятком і ми, українці у Стокгольмі. Та перед нами, вчителями, виникло питання: з якого віку дітям можна розповідати про війну? І яку форму подання варто обирати, щоб пояснити таке складне поняття? А допомогла нам в цьому книжка «Війна, що змінила Рондо», видана видавництвом Старого Лева. Саме ця книжка показала нам шлях як розмовляти з дітьми про війну.

Про неї кажуть – це книга про те, що війна не має серця і не розуміє жодної мови, зате торкається кожного і на всіх залишає шрами. Дитяча книга львівського подружжя (Романишин Р.Р., Лесів А.) перемогла у конкурсі в Болоньї. Вона здобула відзнаку Bologna Ragazzi Award 2015, найвідомішого світового конкурсу дитячої книги. Своє рішення віддати спецвідзнаку українцям журі аргументувало так: «Війна приходить зненацька

і все змінює. Та місто Рондо та його друзі знаходять геніальне рішення проблем, і настає мир. Дитяча книга відкриває перед читачами світову проблему, але й дає надію на просвітлення».

Ми старались правильно підібрати слова та розповісти про те, чому на сході нашої країни вбивають мирних людей та українських вояків, чому там зруйновано тисячі будинків, хто той ворог, з яким українська армія кожного дня вступає в бій, захищаючи власну землю. А головні герої книги: Данко, Фабіян і Зірка нам в цьому вміло допомагали. Подібно до ілюстрації в книзі про прихід незваної війни, ми власноручно зробили своє бачення: це карта України у вишивках і чорні літери з краплинками крові... З меншими дітками ми працювали лише з ілюстраціями в книзі «Війна, що змінила Рондо», вони краще все ж таки сприймають

з допомогою картинок, аніж тексту, тому що під час перегляду малюнків у них чудово працює уява.

Діти живуть у нашому дорослому сьогодні. Однак, мине час і ми житимемо в їхньому завтра. Як на нього вплине війна? Чи зійдуть «зуби дракона», посіяні в дитячих серцях? Що це будуть за сходи? Ворожнечі й ненависті, що дозволять легко відтворити в майбутньому війну, яку нинішні дорослі рано чи пізно закінчать? Чи це будуть страх, біль і обачність, які послужать щепленням та бар'єром перед поверненням до пережитого...

...ми прочитали книгу про війну.

Ну що тут скажеш про таку сумну подію, сповнену і смутку, і печалі, вона ж всім стільки горя принесла...

Методами спроб і помилок герої книги борються з війною, проте перемагають не насиллям, а світлом, яке вдається власноруч генерувати. «Це світло – прототип наших громадських активістів і волонтерів, які генерують навколо себе добрі ідеї, які й мають перемогти війну», – говорить авторка Р. Романишин. Попри все, герої здобувають перемогу і беруться за відбудову зруйнованої домівки. Незважаючи на свої каліцтва та поранення, вони посміхаються і живуть далі. За словами художників, це має допомогти дітям по-іншому сприйняти людей, які повертаються з фронту із втратами.

Для «ХГ» Н. Войтюк

Думи мої...

Якщо ви думаете інакше, ніж я, чому б нам не поговорити? Чому ми завжди дивимося на те, що розділяє нас, на наші відмінності, і не бачимо того, що у нас є спільного? ...Соціальна ворожнеча руйнує. Сім'я руйнується ворожнечею. Країна руйнується ворожнечею. Світ руйнується ворожнечею, а найбільшою ворожнечею є війна. І сьогодні ми бачимо, що світ зруйнований війною. Чому б не

сісти і поговорити про те, що ми можемо зробити разом, в чому ми можемо поступитися? Коли є поділ – є смерть. Смерть душі, тому що ми вбиваємо можливість об'єднуватися. Ми вбиваємо дружбу. І я прошу вас сьогодні про це: вмійте створювати дружбу!

Папа Франциск, зі слова до кубинської молоді

ХГ

ЛЕМКО СВІТОВОЇ СЛАВИ

До 120 років з дня народження Никифора Епіфанія Дровняка, лемківського художника

Никифор народився 21 травня 1895 р. в містечку Криниця на Лемківщині, що тоді входила до складу австро-угорської імперії, нині – Польща. Батько невідомий. Мама Євдокія походила з села Поворозник на Лемківщині, була глухоніма, певний час працювала у віллі «Три Рози» прибиральницею, вела убоге, жебрацьке і відлюдне життя.

літньої судової тяганини, Об'єднання Лемків з Горлиць добилися того, що за Никифором закріпили мамине прізвище Дровняк.

Мати Никифора померла під час I світової війни, тому він в двадцять років залишився круглою сиротою. Поневірявся селами та містечками, і саме в тому періоді відкрив потяг до малярства. Будучи вкрай нужденним, рисував «на чім попало»: незаповнені урядові австрійські анкети, не надписані зшитки, папір з-під шоколаду, сигарет, папір для пакування; бувало й таке, що він склеював малі шматки паперу.

Тричі Никифор вертався до Криниці і тричі його виганяли назад на північ. Невідомо, чи він зумисне вертався до Криниці, чи він не розумів, в чому полягала

етнічна чистка операції «Вісла». За третім разом польська влада залишила його в спокої, тому він був змушений поневірятися, поки не став справжнім жебраком та відлюдником. Ці поневірвання дуже підірвали йому здоров'я.

Найстарші збережені твори походять з 1920 року. У той час він вважав себе професійним художником й підписувався «Нетифор», так як його кликала мама, або «Матейко з Криниці» на честь знаменитого польського художника. Вочевидь, він був невігласом, тому у його надписах знаходиться багато помилок. Згодом став такою собі атракцією Криниці, містечка відомого своїми санаторіями: розкладав свій триніжковий мольберт і починав рисувати, вжива-

ючи водяні фарби, деколи темперу-масло, а вкінці свого життя користуватиметься пастелями. Він спочатку малював контури сюжету, які потім замальовував кольорами. У найбіднішому періоді життя використовував також зворотній бік однієї картини, щоб рисувати інший сюжет.

Різними були сюжети його картин. Під час горезвісної операції «Вісла», для прикладу, коли близько 150.000, а то й більше українців із південно-східних регіонів Польщі були вигнані геть на північ та захід, сюжетами його картин було море з його узбережжям. Але, правду кажучи, йому до вподоби припали біблійні теми. Никифор був греко-католиком, тому багато

його картин відображають красиви з силуетом якоїсь церкви на фоні, інтер'єри церков або постаті святих. Коли йдеться про світські сюжети, він часто зображував пейзажі Криниці та Варшави, рейки, які зміяються між зеленими горбами, рисував портрети пасажирів, а навіть самого себе. Його звичайний автопортрет: він задуманий, елегантно одітий, сидить біля свого мольберта, обідає чи вечеряє, рука у нього часто простягнута вгору, «благословляє», наче б він був посадовець чи особа вищого рангу. Подейкують, що Никифор залишив по собі біля сорока тисяч картин, і кожну інакше від другої.

Часами доля йому таки усміхалася! От українському художникові Роману Туринові так сподобались його роботи, особливо ж ті, які нарисовані водяними фарбами, що він двісті із них повіз до Парижа.

Продовження на 5 стор. ▶

ЛЕМКО СВІТОВОЇ СЛАВИ

▼ Продовження. Початок на 4 стор.

Виставу у домі «Леон Марсель» 1932 року організував Український Національний Музей у Львові, роботи Никифора експонувалися серед 16 інших малярів.

Удруге довелось Никифорові зазнати щастя в житті від подружжя польських меценатів Анджея та Ельжбети Банах. Вони відкрили його талант та переконались, що це геній, тому розгорнули над ним опіку. Почали також поширювати в пресі різні дописи про нього, а 1957 року Анджей Банах випустив навіть книжку про нього: «Никифор, маестро з Криниці». Що більше, вони почали організувати вистави його картин у різних містах Польщі та за кордоном. Найбільша і найвеличніша відбулася у варшавській галереї «Захента», опісля він став членом Співки Польських Художників. Його твори на-

були ціни, що, врешті-решт, дало йому можливість жити кращим життям, але, незважаючи на те, він далі пішки прогулювався вулицями Криниці та продовжував малювати під відкритим небом, сідаючи то на мур, то на лавку в центрі містечка.

Останніх вісім років його життя, коли здоров'я почало занепадати, його законним опікуном був польський художник з Криниці – Маріан Влосінські. Знайшов йому пристановище, супроводжував до лікарні, дозволяв навіть користуватися своєю майстернею. В останніх роках життя він міг купити собі хороший дім, майстерню, автомобіль, проте Никифор і далі жив простим та невибагливим життям.

1968 року опинився в санаторії у Фолюші б. Ясла: у нього виявили туберкульоз. І тут продовжував ма-

Никифор намалював цього ангела на обгортці популярних в 1950-их рр. у Польщі цигарок «Бельведер»

лювати, хоч санітари були змушені палити його картини через те, що він розбавляв фарби своєю слиною: боялися, щоб хвороба не поширилася. 10 жовтня 1968 р. Никифор Епіфаній Дровняк упокоївся в Бозі.

Більшість його картин знаходяться в музеї у Новому Санчі, та у філії того музею у Криниці. Там також поставили пам'ятник Никифорові, що зображає митця з пензлем в руці, він сидить на мурі так, як це робив за життя. Чому з ним собака – загадка.

Никифор Епіфаній Дровняк був великими українцем-лемком, його можна вважати найвідомішим лемком у світі, тому мені здавалось потрібним в 120 років від дня його народження ознайомити читачів з ним, хоч нехай і стисло.

о. Євген Небесняк

ХГ

НИКИФОР БУВАВ У НАС ЧАСТО...

(спогад Юліана Мілянчика про Никифора Дровняка)

Пам'ятаю його з малих літ, за столом у нас вдома, як ходив вулицями Криниці. У нього була така звичка, що ходив від дому до дому, там де його прийняли – там і ночував, як правило у лемків, видно йому краще було зі своїми людьми, ніж з чужими. Влітку переважно перебував надворі. Якщо не падало, то сидів на мурку біля Нових Лазенок Мінеральних на початку вулиці Пулавського і малював, а коли дощило – шукав даху над головою.

Взимку, зрозуміло, треба було шукати тепла. Я його часто бачив в нашій хаті.

Приходив на кухню, сідав біля столу, розкладав своє «багатство» і починав малювати. Звісно, ми йому пропонували харчі чи щось до пиття. Тривалий час він не пив чаю, бо, як казав, «то нехай собі пани п'ють», пив натомість молоко. Думаю, що до молока був звичаєний, і тому чай йому не смакував. Пам'ятаю також, що більше любив булочки, ніж хліб.

Про нього різне пишуть, зокрема, що неможливо було зрозуміти сенсу його слів. Я стверджую, що можна було з ним домовитися, хоча справді слова вимовляв

спотворено, оскільки, як я думаю, мав прирослий язик, проте той, хто знав лемківську говірку і уважно слухав, то без проблем міг Никифора зрозуміти, і можна було з ним логічно, нормально розмовляти. Так що не був якоюсь недорозвиненою людиною. Був спокійною людиною, часом жартував.

Приходив до нашого дому часто, до тої пори, поки влада польська не розгорнула над ним певної опіки. До речі, поляки часто закидають нам, що ми зацікавилися Никифором тільки тоді, коли став знаменитістю. Це правда, але тоді я маю

запитати: а хто мав йому допомагати, якщо 1947 року лемків депортували з їхньої батьківщини? Поки лемки були тут – допомагали йому, і наша церква криницька допомагала.

Він мені подарував два великі малюнки, на жаль, мені їх згодом вкрали, коли ми здавали кімнату туристам.

На моє власне відчуття – в костелі він не був ніколи. Римо-католицьку літургію, натомість, знав, оскільки після 1947 року в нашій греко-католицькій церкві правили римо-католики. Розповідав мені один з його

«державних» опікунів, Маріан Влосінські, що коли Никифора відправили до Фолюша до санаторію лікувати легені, то дуже радий був, коли той Маріан возив його до нашої церкви в Перегримці. Правда, то була православна, а не греко-католицька церква, але, на моє відчуття, Никифор не дуже добачав різниці між одним і другим.

Для Фондації «Живі Доли» спогади п. Ю. Мілянчика (1929 року нар.) записав Роман Крик. Пан Мілянчик уникнув депортації з Криниці в рамках операції «Вісла»

Важкі питання віри

Що поганого в тому, щоб одностатеві пари всиновлювали дітей? Хіба пара з двох чоловіків або двох жінок не може дати дитині необхідне тепло і любов? І, напевно, дитині буде краще, ніж в дитячому будинку.

Щоб діти могли нормально розвиватися, вони потребують не просто тепла і любові, але певного тепла і любові: любові матері і любові батька. Зараз полеміка про усиновлення одностатевими парами – на порядку денному багатьох країн, а в деяких таке усиновлення вже легалізовано. Держава, що приймає подібні закони, штучно створює ситуації, які

негативно впливають на дитину і не враховують її прав.

Типове заперечення полягає в тому, що ростуть же ж діти в неповних сім'ях, в сім'ях, де батьки розлучені, які складаються з одних тільки жінок (мама, бабуся) або одних тільки чоловіків (батько і дідусь). Але зауважимо, що нікому не прийде в голову спеціально створювати такі ситуації і заявляти

при цьому про благо дітей. Неповні сім'ї з'являються не як щось навмисне, а як результат болючих змін: смерть когось із батьків, відмова одного з батьків від дитини, розлучення, якому, можливо, передували важкі психологічні моменти. Нікому не прийде в голову назвати подібні ситуації ідеальним середовищем для розвитку дитини.

Якщо ж одностатеві пари прирівняні до традиційної сім'ї в питанні усиновлення дітей, виходить, що дитина, що підлягає усиновленню, має великий шанс потрапити в гомосексуальну «сім'ю» в порядку черги на усиновлення. Але ж в світі величезна кількість традиційних сімей, здатних створити оптимальні

умови для росту дитини, чекають своєї черги на те, щоб подарувати тепло і затишок дітям.

Навіщо штучно створювати несприятливе середовище для цих дітей в ім'я якогось «права» – права протиприродного, так як дітонородження в одностатевій парі не передбачено в природі, і це абсолютно очевидно навіть для людини невірної?

Продовження на 6 стор. ►

ВАЖКІ ПИТАННЯ ВІРИ

▼ Продовження. Початок на 5 стор.

До цього треба додати, що багато дітей, що чекають усиновлення, вже несуть в собі наслідки психологічних травм і потребують не просто «формальної» родини, а цілої об'єктивної обстановки. Тому навіть традиційні подружні пари на Заході роками чекають на усиновлення, проходячи тривалу психологічну експертизу, під час якої фахівці оцінюють, наскільки здорові взаємини в цій сім'ї, наскільки висока ймовірність, що дитина не опиниться в майбутньому жертвою розлучення або інших травмуючих ситуацій.

Численні дослідження вже показали, що в одностатевих шлюбах ймовірність конфліктів, нестійкості, нестабільності вища, ніж у традиційних сім'ях. Гомосексуальні «шлюби» несуть в собі набагато більше ризику, ніж шлюб чоловіка і жінки.

Зокрема, до такого висновку прийшли співробітники Мексиканського Інституту Сексуальної Орієнтації. Всього вони провели 31 дослідження в різних країнах Європи та Америки: в Бразилії, Голландії, Норвегії, Англії, США, Новій Зеландії, Франції та Австралії. Серед факторів ризику було виявлено велику поширеність споживання наркотиків, більшу схильність до насильства між партнерами, до депресії і самогубств.

Загальнонаціональне дослідження про насильство в парах, проведене в США, показало, що жінки-лесбіянки на 18 відсотків частіше стають жертвами насильства з боку партнерок, ніж жінки в традиційній парі. Більш ніж у 23 відсотках випадків чоловіки піддавалися насильству з боку

партнера. Що стосується наркоманії, то за результатами досліджень серед гомосексуалістів – як чоловіків, так і жінок – наркоманія зустрічається частіше більш ніж на 110 відсотків.

У Голландії було проведено дослідження на тему самогубств. Воно показало, що суїцидальні нахили мають більше 40 відсотків чоловіків-гомосексуалістів, у той час як серед гетеросексуалів число потенційних самогубців становить менше 8 відсотків. Серед жінок це співвідношення дорівнює, відповідно, 23 і 12 відсоткам.

І психологи, і соціологи однозначно підтверджують те, що продиктовано самим здоровим глуздом: діти ростуть краще, коли у них є мати і батько. Батьки виконують різні, взаємодоповнюючі і взаємно незамінні функції в житті дітей. Така взаємодія в процесі виховання є вирішальною для їх розвитку, для особистісного зростання. Афективний

розвиток дитини, її впевненість у собі, її самооцінка безпосередньо залежать від наявності цих факторів. Ні для кого не секрет, що за відсутності батька чи матері ймовірність відхилень збільшується. Для формування на емоційному рівні дитині необхідні як чоловіча, так і жіноча фігури. Відомий психолог Тоні Анатрелла стверджує, що «невірно думати, ніби для дозрівання досить відчувати себе любленим»: «Щоб нормально розвиватися, дитина потребує чоловічої і жіночої фігури, батька й матері».

Сьогодні ми змушені констатувати, що для гарантії права на одностатевий шлюб приносяться в жертву права та потреби дитини. Дитина, що має право на батька і матір, ризикує бути відданою в порядку загальної черги парі гомосексуалістів.

Конгрегація віровчення опублікувала в 2003 році документ «Зауваження з приводу проектів легалізації

одностатевих шлюбів». «Як показує досвід, – свідчить документ, який посилається на численні наукові дослідження, – відсутність сексуальної двополярності перешкоджає нормальному розвитку дітей, які поміщені в контекст подібних союзів. Їм не вистачає досвіду материнства і батьківства. Залучення дітей до гомосексуальної сім'ї за допомогою усиновлення означає насильство над цими дітьми: їхньою беззахисністю зловживають для того, щоб помістити їх в обстановку, яка не сприяє їх повноцінному розвитку».

Безсумнівно, подібна практика тяжко аморальна. Вона входить у відкрите протиріччя і з принципом, визнаним також міжнародною конвенцією про права дитини, згідно з якою завжди в першу чергу повинні враховуватися інтереси дитини, найслабшого і найбеззахиснішого компоненту усиновлення.

Радіо Ватикан

Л Г

ПРОЩА УКРАЇНЦІВ В БАННЕ (VANNEUX)

На світі багато відпустових місць, пов'язаних з появами Божої Матері. Таких і в Бельгії декілька. З самого початку поселення наша українська спільнота (колись нас було багато) відбувала всебельгійську (всіх українців) прощу. Було паломників до однієї тисячі, а то й більше, їхали автобусами в відпустові місцевості Схерпенгвел, Остакер, Борен. Від коли я пам'ятаю, ми їздили до місцевості Банне.

Невелике село, гарно покладене, кожного року туди прибувають тисячі паломників. Йшли до церкви колони сумівців в народних і сумівських строях, з національними українськими прапорами і хоругвами. Прощі відбувалися за участі преосвященного архиєпископа Івана Бучки, правлячого Архиєрея для українців країн Бенелюксу. Після його смерті приїжджав преосвященний владика Михаїл Гринчишин, отець-монсеньор Мирослав Марусин. Були і священники. Та не тільки українці з Бельгії брали участь в прощах, прибували також з сусідньої Голандії і не дуже віддалених місцевостей в Німеччині. Богослужби співали самоїлюкою, хто міг і хотів, співав наш зведений з українців Лімбурцини і Льежу хор «Боян» під диригентурою інж. Кирила Гайдамахи.

В 2003 році проща дуже відрізнялася від колишніх. Кількість учасників була значно меншою. Багатьох наших старших відійшло в засвіти. Наші ровесники, видно, не були зацікавлені.

В неділю 13 вересня 2015 дорога до Банне про-

лягла через дуже холоднуватий вересневий день. Цього року в Бельгії наставла рання осінь. Їхали ми з Марійкою Карпою. Банне знаходиться в бельгійських горах Арденах, кілометрів 50 від границі з Німеччиною. Мене дуже вражала зелень обабіч дороги. Тяжела у своїй стиглості ще не зібрана кукурудза. А новобудов, нових хат – сотні, і то по всій Бельгії!

Коли ми підійшли до великої каплиці – вона була заповнена. Група паломників складалася з молодих людей. Це новоприбулі з України. Декого запізнала підчас останніх тижнів свого цьогорічного перебування «вдома». Наших діяспорців нарахувала три десятки. До церкви увійшло духовенство. Архиєрейську Службу Божу відправляв преосвященний Борис Гудзяк, правлячий Архиєрей для українців країн Бенелюксу. Сослужили отці: о. мітрат Петро Костюк з парафії Льеж, о. Адам Фігурек з парафії Вам, ерм. Олег Зимах ЧНІ з парафії в Брюсселі, ерм. Руслан Піх, ЧНІ, о. Мар'ян Стецишин з пара-

Люба Рожак (ліворуч), Марійка Карпа, Марійка Галабурда з Австралії, дівчина з України, Анна Рожак, Ірена Гавришко з Англії

фії Генк, о. Микола Палюх, о. Ігор Наконечний з Франції, з парафії у Лілль, о. Ігор Павлічний (редемторист) з парафії в Антверпені, диякони Микола Буцяк та Володимир Пендзей, піддиякон Шарль Гален. Співали жінки з брюссельської парафії св. Володимира.

Після Богослужби відбулася процесія-хода вулицею, яка веде до Хреста і пам'ятної мармурової плити в честь 1000-ліття Хрещення України, до каплички, де відправлявся молебень до Матері Божої. Прапор Об'єднання Українок Бельгії ніс Данило Бойко, який перебрав традицію його тітки пані Марії Капечук (у неї сил вже менше), яка від самого початку поселення українців в Бельгії брала активну участь в житті нашого суспільства й роками несла прапор ОУБ. Закінчився молебень відспівуванням Многоліття ієрархам Церкви, присутнім і паломникам. По обіді відбувся хресний хід.

Приємно було побачити владика Бориса Гудзяка, який бував і в Австралії – хотіла написати «в нас», в Сідней. Хай буде... Провела з Владикою (тоді ректором УКУ у Львові) інтерв'ю для українських газет в Австралії, бо в радіо більше не працювала. Добряче покropив мене свяченою водою. Мої подруги і друзі казали, що мене треба було ще більше покropити. Можливо допоможе свячена вода, щоб не була такою говірливою і строгою... Навряд!

Зустрілися давні знайомі, подруги-сумівки, членки Об'єднання Українок Бельгії й інтернетські мої подруги.

Отак час рікою пливе і немає вже між нами багатьох основоположників церковно-громадського життя в Бельгії, багато наших ровесників відійшли у вічність. Кожна вістка про відхід когось з-посеред нас «молодих» мене жахає. Процес інтеграції в суспільство новоприбулих з України – конечний і неминучий. О, яка в нас Громада би була сильна, велика, якби всі ті гарні (багато у вишивках) молоді люди поповнили ряди наших старших, і нас, тих, які змалку були і ще беремо участь в суспільних справах.

Марічка Галабурда-Чигрин

Думи мої...

Годі сказати чому, але в Церкві склалось таке розуміння, що навчати про Бога, говорити про Бога – це завдання і покликання лише священників. Це, звичайно, неправда.

Завдання говорити про Бога є покликанням кожного з нас, кожного, хто називається християнином. Християнин – це той, хто для себе відкрив, що Господь є важливим і цінним в його житті, і він завжди цією Добою Новиною хоче ділитись з іншими.

Проповідувати про Бога може бути нелегко тоді, коли ми самі не переко-

нані в тому, що Євангелія-Добра Новина, є важлива, радісна і добра для нас особисто. Якщо я в цьому переконаний, цим живу, я неминуче прагну і бажаю ділитись цим з іншими, а це значить проповідувати іншим. І це є криза нашого проповідування: нам нема що сказати, бо ми глибоко самі цього не досвідчили і не пережили. Тому, коли ми боїмось проповідувати, перегляньмо своє життя, свої стосунки з Богом, можливо, найперше нам треба самим Його запізнати!

Владика Венедикт (Алексійчук)

ХГ

БІЖЕНЦІ ВІДРОДЖУЮТЬ ІДЕЮ «СХІДНОЇ ЄВРОПИ»

Наростання хвилі біженців з Близького Сходу й Африки вчергове реанімувало поняття Східної Європи та конфронтації між нею й «правдивою Європою», тобто Західною. Політики й публіцисти почали руба ставити запитання: чому у Західній Європі всі зустрічають біженців хлібом-сіллю, а в Східній гонять їх брудною мітлою? Олії у вогонь дискусії долив есей «Східні європейці не мають почуття сорому» відомого американського історика польського походження Яна Томаша Гросса, опублікований у німецькій газеті Die Welt.

Александр Смоляр – голова Фонду Баторія (польське відділення Фонду Сороса). У статті в авторитетній польській Gazecie Wyborczej Смоляр передовсім зазначає, що критика Гросса є часто обґрунтованою. Він навіть визнає: «Я поділяю її і часто говорю про це публічно». Але ці слова пана Смоляра стосуються висловлювань американського історика до згаданого есею, тобто історичних закидів. Тепер же голова Фонду Баторія зазначає: «На тлі вагомості доробку Яна Томаша Гросса остання його стаття шокувала чисельними фактографічними ляпами, фантазійними оцінками і безпідставними тезами про причинно-наслідковий зв'язок».

Смоляр, зокрема, обурюється Гроссовою критикою Католицької Церкви в аспекті її ставлення до біженців. Хоча, щоб бути справедливим, треба уточнити, що американський історик робить закиди не всій Церкві, а лише її окремим єпископам, навіть конкретніше – мадярським, котрі підтримали жорстку позицію прем'єр-міністра Віктора Орбана щодо іммігрантів. Вона полягає в тому, що якщо й приймати біженців, то лише християн.

Польський клір, треба віддати йому належне, до таких заяв не дійшов. Проте від них не утрималися польські політики, котрі є вірними Католицької Церкви. Вони чітко заявили, що якщо й приймуть до країни дві тисячі біженців, визначених загальноунійними квотами, то виключно християн.

Знаменно, що у заочній суперечці з Гроссом Смоляр несподівано переймає риторичу того ж самого Орбана, котрий саме на Західну Європу й Америку покладає відповідальність за безладу й хаос в таких країнах як Ірак, Сирія, Афганістан і Лівія, що власне й спричинило хвилю біженців. Натякаючи, мовляв, самі натворили – самі й вигрібайте.

Продовження на 8 стор. ►

«У той час, коли тисячі біженців заливають Європу, намагаючись уникнути жаків війни, і багато з них помирає в цій спробі, в деяких нових країнах-членах Європейської Унії розігрується трагедія іншого кшталту. Ці держави, які в сукупності іменовані Східною Європою і до яких належить теж моя батьківщина Польща, виявили свою нетолерантність, малодушність і ксенофобію. Вони виявилися нездатними пригадати той дух солідарності, який чверть століття тому привів їх до свободи. І це те саме суспільство, котре перед і після падіння комунізму воляло про «повернення до Європи» і гордо заявляло про твердий намір поділяти цінності континенту», – закидає Гросс своїм співвітчизникам. Й далі запитують: «А за що, по-вашому, виступає Європа?».

Гросс нагадує полякам та їхнім сусідам – мадярам і чехам, що з 1989 року, а особливо після вступу до Європейської Унії 2004 року, вони отримували величезну фінансову допомогу через брюссельські інституції та фонди. «А нині ви не готові хоч якось докластися до вирішення найбільшої з часу закінчення II світової війни міграційної кризи в Європі», – скрушно говорить він.

Тут здалося б нагадати трохи більше про са-

мого Яна Томаша Гросса, його історичні дослідження та пов'язані з ними скандали. Більшість його відомих праць присвячені пошуку відповіді на запитання: наскільки поширеним був антисемітизм у польському суспільстві у часи II світової війни та після неї?

Саме з його легкої руки світ дізнався страшну правду про Єдвабне. Назва невеличкого містечка в північно-східній Польщі стала відтак загальною, стала явищем, поняттям, яке описувало одну з найбільших трагедій і одну з найганебніших сторінок в новітній історії польського народу. У книзі «Сусіди» історик описав, як у липні 1941 року поляки – мешканці Єдвабного, допомогли німцям-окупантам загнати у сарай на околиці містечка своїх сусідів-євреїв, щоб там спалити їх живцем.

Чи можна це списати на війну, німецьку окупацію? До певної міри. Але вже ніяк не спишеш на ці обставини події, описані у ще одній книзі Гросса – «Страх. Антисемітизм в Польщі після Аушвіца». Це вже повоєнна історія, повоєнний антисемітизм, повоєнні ксенофобські злочини в польських містах. Йдеться про єврейські погроми 1945–1946 років в Кракові, Кельце, Тарнові. Ще одна його книга «Золоті жнива» розповідає про те,

як поляки з жадібністю полювали за «єврейським золотом», шукали його у попелі Майданека, Аушвіца і Треблінки.

Зайве казати, що більшість поляків, котрі завжди намагалися подати себе передовсім жертвами націоналсоціалізму, не меншими, ніж євреї, сприйняли книгу Гросса у багнети. «Вампіром історіографії» нарекли Гросса польські колеги за те, що він «спаплюжив національну честь». Зрозуміло, що не менше проклять лунало й на адресу його «Сусідів» і «Золотих жнив».

Але деякі польські колеги Гросса визнали за ним рацію. «Мушу погодитися з Гроссом. Польське суспільство є певним чином співвідповідальне за те, що сталося. Це не ми вирішили вимордувати євреїв, але взяли участь у багатьох вбивствах», – визнає знаний польський історик Аліна Скібінська. Погоджується з нею і відомий польський публіцист Адам Кшемінський, хоча намагається виправдати своїх співвітчизників. «Загалом дуже складно об'єктивно дати моральну оцінку вчинкам людей, котрі потрапили в екстремальні обставини, якщо сам не побував у їхній шкурі. Бо навіть по війні поляки були позбавлені своїх еліт, своїх суспільних інституцій. Це було зламане

суспільство, яке лише приходило до тями після важкої травми. Це й суспільством було складно назвати, радше це була «суспільна каша»: маса родин кланового характеру. Риторично було б запитувати: чи мало це вплив на моральний колапс по війні? Згадати хоча б, які безчинства творилися після урагану «Катріна», що пронісся над Новим Орлеаном. А це ж було сите й соціально розвинуте американське суспільство. У Польщі ж такий «ураган» тривав понад п'ять років. Зрештою він не до кінця вщух і по війні», – зазначає Кшемінський.

Дарма було б чекати й широкого схвалення в Польщі і згаданого есею Гросса в Die Welt, тим більше, що в ньому автор виводить актуальну ксенофобію багатьох поляків з подій 70-літньої давнини. Американський історик бачить коріння нинішньої нелюбові поляків до біженців у браку відповідальності (передовсім моральною) за їхню співучасть у Голокості. А найбільше обурює поляків така фраза з есею: «Поляки, приміром, справедливо гордяться тим спротивом, яке чинило суспільство нацизмові. Хоча насправді впродовж війни вони вбили більше євреїв, ніж німців». (...)

На закиди щодо актуальної ситуації відпові-

БІЖЕНЦІ ВІДРОДЖУЮТЬ ІДЕЮ «СХІДНОЇ ЄВРОПИ»

▼ Продовження. Початок на 7 стор.

Взявши власне таку тактику оборони польського суспільства, Смоляр волею-неволею сам приходиться до тези про поділ Європи, тобто про все ту ж ідею Східної Європи, яка протистоїть Західній. Тут доведеться навести доволі розлогу цитату з його статті: «Поширений в суспільстві страх щодо мусульман, щодо імміграції, не обов'язково виникає з расизму й ксенофобії. Він вимагає розуміння і протидії, а не горділивої демонстрації зверхності. Немає необхідності сягати до трагедії євреїв, щоб зрозуміти поведінку центральних і східних європей-

ців та їхніх політичних еліт в умовах драматичних рухів населення з Півдня. Подивіться з висоти пташиного польоту на історію Європи. Колонії, здобуті країнами Західної Європи, сотні років знайомили з розмаїттям культур і людських типів. Присутність на вулицях великих і малих міст Західної Європи негрів, арабів, людей з Азії є повсякденним досвідом з незапам'ятних часів. Контакт породжував, якщо не толерантність, то, принаймні, краще розуміння іншого. Навіть в умовах колоніальної нерівності та експлуатації. До цього призвели й повоєнні

десятиліття, коли в умовах сприятливої кон'юнктури туди масово прибувала робоча сила з Туреччини, Пакистану, Індії, Алжиру, Марокко тощо. Потім настав період постколоніальних порухів і моральних проблем на Заході. Триває він й донині.

На цьому тлі наша частина Європи вільна від цих проблем і комплексів. Занадто мало сказано і написано про колоніальне в своїй сутності ставлення до українців і білорусів. До 1989 року наші суспільства були засадничо замкнутими, і навіть пізніше вони не звідали суттєвих міграційних рухів з далеких країн. До недавнього часу навіть на вулицях Варшави людина з іншим кольором шкіри чи розрізом очей викликала сенсацію і провокувала надокучливі погляди».

І як у цьому контексті не згадати славетного американського слависта, професора Стенфордського Університету Ларрі Вульфа. У своїй засадничій праці «Винайдення Східної Європи: Мапа цивілізації у свідомості епохи Просвітництва» він чітко нам пояснив: ««Залізна завеса», що розділяла Європу на дві частини – західну і східну, стала найуспішнішим риторичним новотвором у його політичній кар'єрі. Наступні півстоліття ця завеса залишилася найважливішим структурним розломом у свідомості й на карті. Карту Європи, з її численними країнами і культурами, було позначено цією ідеологічною заслоною, що пролягла континентом під час «холодної війни». За словами Черчилля, «тінь упала на країни, донедавна

осяяні перемогою союзників»; ця тінь також відбилася на карті, забарвлюючи землі за «залізною завесою» у сутінкові кольори. У цих сутінках можна було малювати будь-які нещастя, неприємності та страхи, і водночас вони звільняли від необхідності вдивлятися надто прискіпливо, дозволяли навіть відводити очі, адже що можна розгледіти крізь «залізну завесу», крізь сутінки, які оповили її?».

«Ідею Східної Європи винайшли в Європі Західній за часів Просвітництва», – запевняв Ларрі Вульф. Тепер же сама Східна Європа, щиро увірувавши в цю ідею, намагається всіма силами її підтримувати й захищати, ледь не споруджуючи нову «залізну завесу».

Максим Муляр, «Збруч»

ХГ

ПОРОШЕНКУ – 50 РОКІВ

Пам'ятаю Майдан 2005 року, пам'ятаю надію на нове життя, пам'ятаю тони популізму, пам'ятаю недовгі суперечки про те, хто ж буде прем'єром – Тимошенко чи Порошенко? Пам'ятаю, як завдяки народній підтримці прем'єром стала Тимошенко, хоча мої симпатії були на стороні Порошенка, пам'ятаю розчарування суспільства тим, що Майдан не дав результатів, пам'ятаю як до влади прийшов Янукович, пам'ятаю як Порошенко почав працювати в уряді Азарова, пам'ятаю своє розчарування з цього приводу, пам'ятаю парламентські вибори 2012 року і те, що я був проти Порошенка, як людини, яка співпрацювала з Януковичем.

Пам'ятаю виступи Порошенка на Майдані, коли все наближалось до розв'язки, пам'ятаю як я відразу після оголошення Порошенком своїх намірів балотуватися на президентських виборах, визначився зі своїм голосом, пам'ятаю обіцянки Порошенка провести АТО за години, пам'ятаю і інші невиконані передвиборчі обіцянки, пам'ятаю свій вибір 25 травня 2014 року, пам'ятаю ту зустріч Порошенка і Путіна в Нормандії.

Пам'ятаю інаугурацію Президента України Петра Порошенка, пам'ятаю виступи в парламентах Канади і США, пам'ятаю зустрічі зі світовими лідерами, пам'ятаю «мирний план» і ультиматум сепаратистам, пам'ятаю як Меркель, Олланд і Путін спільно тиснули на Порошенка, вимагаючи продовжити дію мирного плану, пам'ятаю як він не піддався на цей тиск світових авторитетів, які тоді були на стороні Путіна, пам'ятаю звільнення міст і сіл Донбасу, пам'ятаю МН17, перший гумконвой, пам'ятаю вторгнення військ окупанта на День Незалежності, пам'ятаю фотку хлопця з ручною протитанковою

гранатою 1974 року, який збирався захищати Маріуполь від прямого вторгнення російських військ, пам'ятаю ту зустріч Порошенка і Путіна в Мінську і цей погляд Порошенка теж пам'ятаю, пам'ятаю парламентські вибори, девальвацію гривні, бої за донецький аеропорт, Дебальцеве, пам'ятаю ті сльози на очах Президента моєї країни після обстрілу Краматорська з Торнадо, пам'ятаю другу зустріч Порошенка, який кілька днів не спав, і Путіна в Мінську, пам'ятаю оголошення перемир'я, яке протрималось кілька годин, пам'ятаю як чекав звістки від свого однокласника, який виходив з Дебальцеве і вийшов.

Бачу і горджуся армією своєї країни, яка створена за рік, бачу мирні міста і працюючі підприємства, людей в ресторанах, парках, аеропортах, бачу багато проблем, але й бачу якісні зміни, які пройшли в країні, що ще рік тому була з порожньою казною, великими боргами, без армії і окупаційними військами на своїй території.

Людина так влаштована, що хоче здобути все і відразу, шукає чарівника, сподівається на чудо. Чудес не буває, але... з нами чудо відбулося, ми створили це чудо, ми всією країною зберегли свою державу від окупації, забезпечили мир на 95% території. Так, це зробили всі ми, волонтерством, грошима, допомогою армії, сплатою податків, недавнім хабарів (правда ж?).

Але якщо вже говорити про персональні заслуги в створенні українського чуда, то є одна людина, яка безперечно ввійде в світову історію, як творець українського чуда, і не побоюється того визначення, ввійде в історію як людина, завдяки якій народилась Україна. Це – Петро Порошенко. Впевнений, не маю жодного сумніву про те, що через 50–100 років українці будуть згадувати Петра Порошенка в такому ж контексті як американці згадують Джорджа Вашингтона, французькі – Шарля де Голля, англійці –

Вінстона Черчилля, турки – Мустафу Ататюрка. Ні, вони, як і Порошенко, не ідоли, вони грішні, і як й Порошенко робили помилки, багато помилок, але саме вони взяли на себе відповідальність в найскрутніші часи для своїх Народів і відстояли право своїх Народів на існування, забезпечивши при цьому розвиток своїх країн.

Я знаю, що після цих слів, багатьох скрутить припадок, але то таке... Бо багато хто, набравши собі картонних ідолів з образів «золотих бичків» і блазнів, просто не здатен збагнути і оцінити вклад в українську історію Людини, що зберегла, не побоюється цього означення, мільйони людських життів. Та пройде час і він розставити все на свої місця, викинувши на смітник картонних ідолів і блазнів, залишивши на п'єдесталі історії тих, хто на це заслуговує. Одною з основних статей на п'єдесталі новітньої української історії, безперечно буде Петро Олексійович Порошенко.

А сьогодні йому всього 50 років, йому ще багато

треба працювати, багато чого зробити для нашої країни, тому побажаю йому міцного здоров'я і, як віруюча людина, Божої опіки та благодаті! А нам всім побажаю пошвидше позбутися фантазій про чарівників з паличками і подивитись на цей світ розплющеними очима, побачивши поряд з проблемами своєї країни, досягнення і успіхи, роблячи все для того, щоб досягнень і успіхів було все більше.

Ігор Роневич (з Фейсбуку)

10 листопада в Українському Вільному Університеті відбудеться презентація найновіших видань, що їх підготувало Товариство «Свята Софія» у США:

1. Україномовне видання книги відомого американського історика **Ярослава Пелікана «Ісповідник між Сходом і Заходом. Портрет українського кардинала Йосифа Сліпого»** в перекладі з англійської Ірини Іванкович.
2. Антологія літературних творів, присвячених **Митрополитові Андрєві Шептицькому «Покликаний»** (упорядники: Леонід Рудницький, Ірина Іванкович). **Леонід Рудницький, голова ТСС**

ХРИСТІЯНСЬКИЙ ГОЛОС

CHRISTLICHE STIMME
Ukrainische Kirchenzeitung
Schönbergstrasse 9
D-81679 München

Inhaber, Herausgeber und Verleger: Apostolische Exarchie
für katholische Ukrainer in Deutschland und Skandinavien

D-81629 Postfach 86 02 69 Druck: Kolo UA-82100
Drohobytsch Tel. +380 3244 29060

Погляди авторів не завжди відповідають поглядам редакції. Редакція в потрібі скорочує і мовно виправляє надіслані статті.
Газета виходить двічі на місяць.

Chefredakteur: Roman Kryk
Stellvertretender Redakteur: Bohdan Pidlisetsky
Telefon: +49 (0) 89 997 28 38 11
Telefax: +49 (0) 89 997 28 38 4
christl.stimme@t-online.de;
ukrainische-kirche@t-online.de;
www.ukrainische-kirche.de

Річну передплату (Unkostenbeitrag)
46,- Euro переказати на конто: Apostolische Exarchie
LIGA-Bank München
Konto-Nr.: 40 21 03 257
BLZ 750 903 00
IBAN: DE 64 7509 0300 0402 1032 57
BIC: GENODEF1 M 0 5